

Vraag en antwoord

VN-verdrag lokaal

Voor lokale belangenbehartigers en leden van adviesraden

april 2017

ieder(in)

Het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap geldt sinds 14 juli 2016 in Nederland. Sindsdien zijn ook gemeenten verantwoordelijk voor een samenleving waarin iedereen kan meedoen.

Met de ratificatie van het VN-verdrag is vastgesteld dat gemeenten duidelijk moeten maken hoe zij gaan overleggen met de mensen om wie het gaat en wat zij gaan doen om inwoners met een beperking volwaardig te laten meedoen aan de samenleving. In iedere gemeente is de situatie verschillend.

Met de ratificatie van het VN-verdrag is de Wet gelijke behandeling op grond van handicap en chronische ziekte uitgebreid met goederen en diensten.

In december 2016 neemt de Tweede Kamer het Besluit Toegankelijkheid aan. In dit Besluit is uitgewerkt wat in het kader van het VN-verdrag onder toegankelijkheid wordt verstaan.

Het sluitstuk op dit traject is het Plan van Aanpak voor de implementatie (uitvoering). In het Plan van Aanpak is uitgewerkt hoe Rijksoverheid, gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties aan de slag gaan met het toegankelijker maken van Nederland. Dit plan van Aanpak is in maart 2017 aan de Tweede Kamer aangeboden.

Allemaal belangrijke momenten en stappen die een toegankelijke en inclusieve samenleving voor mensen met een beperking dichterbij gaan brengen.

Veel belovend ook.

En toch hebben lokale belangenbehartigers en leden van adviesraden veel vragen. Vragen over hoe de gemeente het VN-verdrag moet gaan uitvoeren. Vragen over wat ze als belangenbehartiger of vertegenwoordiger van mensen met een beperking zelf kunnen doen om de uitvoering van het VN-verdrag echt vooruit te helpen.

Deze brochure beantwoordt de meest gestelde vragen. De brochure is een aanvulling op de website Gewoon Gelijk.

VN-verdrag

1. Wat is de bedoeling van het VN-verdrag?

Het VN-verdrag voor rechten van personen met een handicap is een mensenrechtenverdrag. Het beschrijft de rechten van mensen met een beperking of chronische ziekte op gelijke behandeling en participatie.

Om deze (mensen)rechten te realiseren moet de toegankelijkheid van werk, onderwijs, wonen, openbaar vervoer en dienstverlening in Nederland sterk verbeteren. De bedoeling van het VN-verdrag is dat de achterstanden die mensen met een beperking hebben op volwaardige meedoen, worden weggenomen. Het Verdrag regelt dat mensen met een beperking actief betrokken moeten worden bij het verbeteren van de toegankelijkheid en volwaardig meedoen. Kortom, de bedoeling van het VN-verdrag is dat Nederland toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen.

Verder kijken op Gewoon Gelijk

[Filmpje - Gelijke rechten voor iedereen?](#)

2. Moeten gemeente aan de slag met het VN-verdrag?

Ja, gemeenten zijn wettelijk verplicht om met het VN-verdrag aan de slag te gaan. In de Tweede Kamer is bij de ratificatie van het VN-verdrag een amendement aangenomen waarin staat dat gemeenten periodiek één integraal plan moeten maken voor de lokale uitvoering van het VN-verdrag. Dit plan betreft het gehele sociale domein (Wmo 2015, Participatiewet en de Jeugdwet)

Verder lezen

[Tweede Kamerstuk – Amendement Van der Staaij en Bergkamp](#)

[VNG-reactie op ratificatie van het VN-verdrag](#)

3. Gemeenten moeten een 'lokale inclusie agenda' opstellen. Wat is dat?

Het plan dat elke gemeente wettelijk moet maken (zie antwoord bij vraag 2) wordt in de wandelgangen ook wel de 'lokale inclusie agenda' genoemd. In het plan moet staan hoe de gemeente het VN-verdrag lokaal gaat uitvoeren.

Het is de bedoeling dat in het plan de onderwerpen onderwijs, werk, inkomen, vervoer en mobiliteit, wonen en leven een plek krijgen. Het verdrag verplicht gemeenten om samen met mensen met een handicap en/of met organisaties die hen vertegenwoordigen, te werken aan het geleidelijk dichterbij brengen van een toegankelijke en inclusieve samenleving. Gemeenten moeten duidelijk omschrijven welke verbeteringen en doelen ze gaan realiseren, en daarbij ook aangeven binnen welke termijn dat gaat gebeuren.

4. Hoe weet ik of mijn gemeente aan de wettelijke verplichting voldoet?

Uw gemeente moet echt één integraal plan opstellen en daarin aangeven welke stappen zij precies zet om van toegankelijkheid de algemene norm te maken. De gemeenteraad ziet hier op toe. Als uw gemeente niet verder gaat dan het opnemen van een paragraaf of verwijzing over het VN-verdrag in de Participatiewet, de Wmo en de Jeugdwet (sommige gemeenten doen dat), dan is deze minimale inspanning niet in lijn met de bedoeling van de wetgever. En voldoet uw gemeente niet aan de wettelijke verplichting.

Inclusief

5. Wat is inclusief?

In een inclusieve samenleving kan iedereen meedoen en wordt niemand gediscrimineerd of uitgesloten. Voor mensen met een beperking betekent inclusief dat ze meedoen op voet van gelijkheid, dat ze regie hebben over hun eigen leven en dat ze toegang hebben tot dezelfde voorzieningen en diensten als mensen zonder beperking.

6. Hoe maak je beleid inclusief?

Inclusief beleid is beleid voor iedereen. Het maken van inclusief beleid begint met bewustwording. Inclusief beleid ontstaat als bij het schrijven en van nieuw beleid direct goed nagedacht wordt over welke gevolgen die maatregelen hebben voor mensen met een beperking.

Daarvoor moeten beleidsmakers en gemeentebestuurders zich wel goed (kunnen) verplaatsen in mensen met een beperking. Dat is best lastig. Daarom is het belangrijk dat ze mensen met een beperking ook direct betrekken bij het maken van beleid.

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft voor medewerkers van gemeenten een informatiekaart VN-verdrag gemaakt. Daarin staan onder andere de tips:

- Betrek mensen met een beperking vanaf het begin. Dat kan bijvoorbeeld via het gehandicaptenplatform, een VN-panel of een cliëntenraad.
- Laat mensen zonder beperking ervaren hoe het is om een beperking te hebben. Organiseer bijvoorbeeld een 'ervaringsparcours'. Dit kan helpen bij het maken van het beleid.
- Neem een paragraaf 'inclusief beleid' op in de nota's en in het format voor raads- en collegebesluiten. Dat maakt alle medewerkers van de gemeenten - beleidsmedewerkers én bestuurders - ervan bewust vooraf na te denken over gevolgen voor mensen met een beperking.

Verder lezen op Gewoon Gelijk

[Ik maak beleid – Wat kan ik doen](#)

[Ik ben ondernemer – Wat kan ik doen](#)

Rijksoverheid

[Bewustwordingscampagne Meedoen met een handicap](#)

In gesprek met de gemeente

7. Hoe breng ik het VN-verdrag onder de aandacht van mijn gemeente?

Laat uw gemeente en adviesraad weten dat u samen aan de slag wil gaan met het uitvoeren van het VN-verdrag en met het opstellen van de lokale inclusie agenda. Informeer bij de verantwoordelijke wethouder, de Wmo-afdeling of bij de adviesraad binnen uw gemeente of zij al stappen hebben ondernomen. Vraag wanneer zij het onderwerp voorbereiden en wanneer zij daarover met u in gesprek kunnen.

Vertel erbij dat gemeenten – nu het VN-verdrag echt is geratificeerd – echt een lokale inclusie agenda (een integraal plan) moeten opstellen. Dat geldt ook voor gemeenten die al jaren een goed, inclusief beleid voeren. Zeg ook dat zij daarbij mensen met een beperking moeten betrekken. Bied uw hulp aan.

Wijs op het [Amendement Van der Staaij/Bergkamp](#). Belangrijke passage uit dit amendement:
Het is de bedoeling (.....) dat gemeenten één integraal plan ontwikkelen voor het hele sociale domein. Concreet kan dit worden uitgewerkt in een Lokale Inclusie Agenda. Het is uitdrukkelijk de bedoeling van de indieners dat mensen met een beperking en hun vertegenwoordigende organisaties bij het opstellen van het beleid betrokken worden.

Attendeer uw gemeente ook op het implementatieplan van staatssecretaris Van Rijn. Plan van Aanpak voor de uitvoering van het VN-verdrag. Hierin staat ook de lokale inclusie beschreven en de verantwoordelijkheid die gemeenten hierin hebben.

Verder lezen Rijksoverheid

[Aanbieding implementatieplan](#)

[Implementatieplan VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap](#)

[Download implementatieplan/Plan van aanpak](#) (pdf)

8. Hoe krijg ik het VN-verdrag echt op de politieke agenda van mijn gemeente?

U kunt verschillende dingen doen om ervoor te zorgen dat uw gemeente echt aan de slag gaat met lokale inclusie. Een paar voorbeelden:

1. Organiseer een themabijeenkomst
2. Zorg voor een politieke opdracht vanuit de Raad of het college
3. Haak aan bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018

8.1 Organiseer een themabijeenkomst

Heeft uw gemeente nog helemaal niets gedaan rond het VN-verdrag? Heeft uw gemeente geen idee wat het VN-verdrag inhoudt, wat er van hen verwacht wordt en wat ze moeten gaan doen? Bied aan een themabijeenkomst te organiseren over het VN-verdrag. Nodig gemeenteraadsleden en ambtenaren uit.

Met zo'n bijeenkomst kunt u politici en ambtenaren niet alleen informeren, maar ook enthousiast maken om echt hun schouders te gaan zetten onder het opstellen van een lokale inclusie agenda. Het is uiteraard verstandig om voor zo'n bijeenkomst ook mensen met een beperking en

chronische ziekte uit te nodigen. Mensen die uit eigen ervaring treffend kunnen vertellen waarom één integraal lokaal beleidsplan zo belangrijk is.

In Nijmegen en Ridderkerk hebben bestuurders naar aanleiding van zo'n themabijeenkomst daadwerkelijk moties ingediend over uitvoering van het VN-verdrag.

Informatiemateriaal op website Gewoon Gelijk

U kunt vrij gebruik maken van de informatie/teksten van [Gewoon Gelijk](#)

Informatie op website Aandacht voor iedereen

[Kennisdossier VN-verdrag na ratificatie](#)

8.2 Zorg voor een politieke opdracht vanuit de Raad of het college

- Spreek de gemeenteraad en/of de wethouder aan
- Informeer de gemeentefracties
- Stimuleer gemeenteraadsleden/fracties om een motie in te dienen

Spreek de gemeenteraad aan

Laat de gemeenteraad weten dat ze moeten voldoen aan de wettelijke verplichting om een lokale inclusie agenda op te stellen. Dat kan door een brief te sturen, een gesprek aan te vragen of met een vraag op social media.

U kunt ook als adviesraad of burger inspreken bij de openbare vergadering van de gemeenteraad of van commissies van de gemeenteraad. Op de website van uw gemeente leest u welke momenten hier geschikt voor zijn. U kunt de vraag ook telefonisch of per mail stellen, bijvoorbeeld bij het burgerloket van de gemeente. Verder kun je een ongevraagd advies geven (zie vraag hierna).

Informeer de gemeentefracties

Gemeenteraadsleden stellen bruikbare informatie en een constructieve opstelling vaak op prijs. Tips en adviezen worden meestal gewaardeerd. Het vergroot vaak de bereidheid van gemeenteraadsleden om bij de Raad aandacht te vragen voor het opstellen van een lokale inclusie agenda. Maak gebruik van de informatie en tips uit deze brochures en wijs op de goede voorbeelden uit andere gemeentes (zie pag 9).

Stimuleer gemeenteraad om een motie in te dienen

Probeer draagvlak te krijgen voor een motie over het opstellen van een lokale inclusie agenda. Het kan handig zijn hiervoor in ieder geval contact op te nemen met raadsleden van politieke partijen die zich landelijk sterk hebben gemaakt voor een snelle implementatie van het VN Verdrag (bijvoorbeeld D66, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA). In verschillende gemeentes heeft de gemeenteraad moties aangenomen voor het opstellen van een lokale inclusie agenda.

[Motie Nijmegen: Maak Nijmegen toegankelijk voor iedereen](#) (pdf)

[Motie Ridderkerk: Uitvoering VN-verdrag in zake rechten van mensen met een handicap](#) (pdf)

8.3 Haak aan bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018

Voor de verkiezingen

Verkiezingsprogramma's van de politieke partijen

Organiseer uiterlijk in het najaar een themabijeenkomst over het VN-verdrag. Politieke partijen schrijven op dat moment nog aan de partijprogramma's voor de verkiezingen. Nodig alle lokale politieke partijen uit en informeer hen over de belangrijkste thema's uit het VN-verdrag, zoals 'Niets over ons zonder ons' en 'Ontwerpen voor iedereen'. Nodig naast politici ook mensen met een beperking en ondernemers (de ondernemersvereniging) uit.

Verkiezingscampagnes

Tijdens de verkiezingscampagne zijn de politieke partijen altijd op zoek naar mogelijkheden om met burgers in contact te komen. Grijp die kans aan. Bezoek openbare verkiezingsbijeenkomsten en stel daar vragen over de lokale inclusie agenda. Vraag hoe partijen hoe zij na de verkiezingen de lokale inclusie agenda gaan oppakken en uitvoeren.

Ook kunt u zelf, eventueel samen met andere belangenorganisaties, een verkiezingsbijeenkomst organiseren waarvoor u politici van verschillende politieke partijen uitnodigt te komen spreken, al dan niet in de vorm van een debat.

Na de verkiezingen

Coalitieprogramma

Stel u zelf tot doel dat er in het uiteindelijke coalitieprogramma van het College een stevige alinea komt over de lokale inclusie agenda en de opbouw van de toegankelijke samenleving. Dring erop aan dat deze alinea specifieke doelen bevat. Bijvoorbeeld:

- Alle openbaar vervoer in de gemeente is toegankelijk in jaar x.
- Iedereen kan binnen de gemeente terecht voor passend onderwijs.
- Alle gemeentelijke informatie is vindbaar en toegankelijk, ook voor mensen die niet digitaal vaardig zijn.
- Alle openbare gebouwen en de openbare ruimte zijn toegankelijk in jaar x.

9. Hoe pak ik een gesprek met mijn gemeente aan?

Bereid een gesprek met uw gemeente goed voor. Wat wil ik bereiken? Wat is mijn doel? Formuleer vooraf kort en kracht uw boodschap. Eenmaal aan tafel is een constructieve opstelling belangrijk. Heeft uw gemeente maar weinig aandacht voor toegankelijkheid en inclusie, beschouw zo'n eerste gesprek als een goed begin, een opening. Met het bespreken van het onderwerp en het delen van uw kennis bereikt u misschien al meer dan u denkt. Probeer tot concrete afspraken te komen en houd vervolgens contact.

Verder lezen op Ieder(in)

[Handreiking stappenplan effectieve belangenbehartiging](#) (pdf) of [word](#)
[Andere handreikingen van Ieder\(in\)](#)

10. Mijn gemeente wil alleen praten met de Wmo-adviesraad of Participatieraad. Hoe kom ik als individuele belangenbehartiger dan in gesprek?

Laat de gemeente weten dat u afspraken wilt maken over hoe zij ervaringsdeskundigen gaat betrekken bij de beleidsontwikkeling en de uitvoering daarvan. Dat is belangrijk, want vaak zitten er geen mensen met een beperking in adviesraden.

Vraag ook aan de adviesraden of zij de gemeenten adviseren over het betrekken van mensen met een beperking. Bied hierbij je hulp aan.

Laat de adviesraad en de gemeente weten dat u periodiek met hen in gesprek wilt. Lukt dat niet mondeling, stuur dan een brief. Benadruk dat gemeenten wettelijk verplicht zijn mensen met een beperking te betrekken bij het opstellen van de lokale inclusie agenda. Verwijs zo nodig naar het [Amendement Van der Staaij/Bergkamp](#).

Goede voorbeelden

11. Hoe pakken ze het in andere gemeenten het aan? Zijn er goede voorbeelden?

Ja, er zijn zeker al gemeenten die aan de slag zijn gegaan met het VN-verdrag, toegankelijkheid en de lokale inclusie agenda. Hieronder enkele voorbeelden.

Utrecht

[Utrecht voor iedereen](#) (website gemeente Utrecht)

[Agenda 22, plan 2012 - 2018](#) (plan gemeente Utrecht - pdf)

[Meer over Agenda 22](#)

Lelystad

[Wat is Agenda 22?](#) (website Stichting georganiseerd overleg Lelystad)

Eindhoven, Enschede, Utrecht, Zaandam, Leeuwarden

[De inclusieve stad](#)

Gouda

[Gemeente heeft zelf ook veel aan VN-verdrag](#)

Interview met o.a. Margit van Hoeve (lid adviesraad) en Michel van Lookeren (voorzitter adviesraad). Lees met name de alinea Het verdrag geeft richting!

Nijmegen

[Motie: Maak Nijmegen toegankelijk voor iedereen](#) (pdf)

Ridderkerk

[Motie Ridderkerk: Uitvoering VN-verdrag in zake rechten van mensen met een handicap](#) (pdf)

Meer informatie

12. Waar vind ik meer informatie?

Website Gewoon Gelijk

Gewoon Gelijk geeft uitleg over wat er verandert in Nederland nu het VN-verdrag is geratificeerd. De website geeft uitleg over:

- [De uitbreiding van de Wet Gelijke Behandeling ogv handicap of chronische ziekte](#)
- [Het amendement van Otwin van Dijk over algemene toegankelijkheid](#)
- [De eisen waaraan gemeentelijk beleid nu moet gaan voldoen](#)

Website VN-verdrag waarmaken

- [Informatie over gemeenten](#)
- [Informatie over VN-panels](#)

Website Rijksoverheid

De overheid is begin 2017 gestart met de bewustwordingscampagne 'Meedoen met een handicap' waarin met filmpjes en radiospotjes wordt uitgelegd wat de bedoeling van het VN-verdrag is. Kijk ook eens wat je kunt gebruiken of delen van het campagnemateriaal.

- [Meedoen in de samenleving met een handicap](#)

Nationale Zorgnummer

Heeft u na het lezen van deze vraag-en-antwoord-brochure nog steeds vragen? Heeft u suggesties voor verbetering of aanvulling? Kunt u ons een goed voorbeeld melden? Neem dan contact op met het [Nationale Zorgnummer](#) van Ieder(in), tel 030 – 23 56 780.